

بررسی و تبیین اقدامات اقتصادی، فرهنگی و نظامی «محمدعلی پاشا» با تأکید بر جنگ «نصیبین»

حسن فضل^۱

^۱ دانش آموخته دکتری تاریخ و تمدن ملل اسلامی، مدرس مدعو مؤسسه آموزش عالی فردوس، مشهد، ایران

چکیده

یکی از نواحی بااهمیت تحت سلطه دودمان عثمانی، منطقه مصر بوده است. این منطقه پس از فروپاشی و اضمحلال دولت ممالیک، در اختیار محمدعلی پاشا قرار گرفت. وی به روزگار حاکمیت خود، تلاش های فراوان در زمینه های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و نظامی انجام داد. از طرف دیگر روحیه توسعه طلبی او باعث شد که درصدد گسترش قلمرو خویش برآید. فراست و تدبیر وی در کنار تلاش های فراوان در جهت نیل به هدف های بلند، پیشرفت های چشمگیری را برای او به دنبال داشت. پژوهش پیش رو به اقدامات مهم او پرداخته و در این میان جنگ نصیبین را که میان وی و دولت عثمانی انجام شده است، براساس مطالعه آثار متعدد تاریخی و با روش توصیفی- تحلیلی مورد بررسی قرار می دهد. نویسنده ضمن پرداختن به علل و عوامل پدیدآمدن و تشریح این جنگ، به تکاپوهای دولت های استعمارگر و تعامل آنها با دولت عثمانی و بستن قراردادهای گوناگون فیمابین این دولت ها برای کاستن قدرت رو به تزاید محمدعلی پاشا اشاره کرده، به فرجام حکومت محمدعلی می- پردازد. یافته های پژوهش بیانگر تلاش ها و اقدامات وی در زمینه های گوناگون بوده و اینکه محمدعلی پاشا در حمله هایی که به شام و آسیای صغیر (ترکیه) داشته از جمله در جنگ نصیبین، توانسته است دولت عثمانی را به سختی شکست دهد و دولت- های بزرگ را به اقداماتی متوسل کند تا از ظهور و گسترش دولت قدرتمندی در مصر جلوگیری کنند.

واژه های کلیدی: مصر، اقدامات محمدعلی پاشا، محمود عثمانی، دولت های استعمارگر، جنگ نصیبین (نزیب)